

Toespraak voor de eerste zondag van de veertigdagentijd (Lezing: Deut. 26,5-10)

“Zijn jullie, christenen, niet bang dat de moslimwereld met hun ramadam en andere gebruiken onze westerse wereld zal overspoelen?”

Vaak gehoorde bekommernis uit de mond van ongelovigen.

Angela Merkel antwoordde ooit: “Wij moeten zorgen dat we onze eigen bijbelse traditie voldoende uitdiepen om met de moslimwereld in gesprek te gaan zonder gezichtsverlies!”

In de Lier beslisten we in juni de klassieke lezingen van de veertigdagentijd voor te lezen omdat ze bedoeld zijn als een catechese voor volwassen doopleerlingen, die met Pasen zullen gedoopt worden. Deze week kreeg ik een uitnodiging van een jonge leraar om zijn doopsel in Gent bij te wonen. Hebben wij nog catechese nodig? Meer dan ooit, zou ik durven zeggen op voorwaarde dat het bijbelse catechese is. De oudsten onder ons kennen de geloofbelijdenis, zelfs in het latijn gezongen, maar die formuleringen zijn gestold en levenloos geworden. Bovendien was de bijbel een gesloten boek. Frans Cromphout zal in Vlaanderen de eerste geweest zijn die in 1975 een boekje publiceert met de uitdagende titel: God is een verhaal. Met korte besprekingen van bijbelse verhalen slaagt hij erin de lezer of luisteraar een rol in die verhalen te laten spelen. Zo, in zijn eerste commentaar op Deuteronomium 26, die we zojuist beluisterden.

Het is een geloofbelijdenis verhalenderwijze:

‘Mijn vader was een zwervende Arameeër’

Het verhaal begint met mij, de lezer.

Is mijn vader een zwervende Arameeër? Of Syrier? Of Irakees?

De bijbel geeft ons een identiteit: ‘ik ben een vreemdeling, een landloze op aarde’. Levinas zegt: “De broederschap bereikt haar volheid wanneer je in je broer de vreemdeling erkent, die ook zoon is van die zwervende Arameeër. In een engelse vertaling, zo merkt Roger Burggraef op, heeft men vertaald: “Wanneer je in de vreemdeling je broer herkent...” De oorspronkelijke omschrijving leek de vertaler te gortig. “Wanneer je in je broer de vreemdeling erkent”. Broederlijk Delen herinnert ons aan deze waarheid: “als vreemdeling heb ik niet meer recht op grond dan alle vluchtelingen die naar het huidige Egypte, West-Europa, vertrekken vandaag op zoek naar veiligheid en een menswaardig bestaan. Herken hen dus als broeders en behandel hen dus als broeders.

Tweede omschrijving van de mens is dat hij een gemeenschapswezen is, hij heeft een volk nodig en als volk heeft God ons bevrijd van de slavernij. Dat is ons stichtingsverhaal. We zullen in de Paasnacht die onvergetelijke verlossing vieren. Het individualisme, op de affiche treffend afgebeeld, is een vertekening, een afwijking van ons mens-zijn: de struggle for life. Wij hebben een omslag in onze situatie meegemaakt en brengen die in verband met een onbeeldbare God.

“Daarom sta ik hier nu in deze kring”

De verteller wordt van een “wij” opnieuw een “ik”. De lotgevallen van de groep, het zwerven en de verdrukking en het goede einde, daar ben ik bij betrokken. Elk levend verhaal mondt uit bij “ik”; Dan is de kring gesloten, voorlopig (want het gebeuren gaat door). Toen wordt nu. Wij wordt ik; Mij hebt gij die grond gegeven en die vrijheid en die rust. geeft Cromphout als commentaar.

In de hoofdfiguren van de verhalen van het eerste testament- wij hebben daarvoor gekozen dit jaar-, zullen Abram, Mozes, Josua en de tweede Jesaja telkens ons bijbels mens-zijn herinneren.

“Als je brood deelt
Word je brood
Als je brood wordt
Word je mens”

Een laatste bijbels kenmerk van de mens is het dynamisch wordingsproces. Je bent geen mens, je wordt het, je bent geen vader, je wordt het, je bent geen oma, je wordt het. Gaandeweg en verhalenderwijs. Verleden week hoorden we twee getuigenissen uit onze kring van beslissende wordingsprocessen.

Patrick Perquy
De Lier, 14 februari 2016